85 години

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Том I

85 години

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

8-9 ноември 2021 г.

Том I

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Свищов, 8-9 ноември 2021 г.

Посветена на 85 години от създаването
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ I

Международната научно-практическа конференция е организирана в изпълнение проект НФ-2-2021 „Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства“, финансиран със средства по Наредба на МОН за насърчаване на научно-изследователската дейност

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2021

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Проф. д-р Марияна Божинова
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - председател
Проф. д. н. Борислав Борисов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Катя Личева
Доц. д-р Людмил Несторов
Доц. д-р Марина Николова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Силвия Костова
Доц. д-р Христо Сирашки

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Румен Ерусалимов - *председател*
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова
Гл. ас. д-р Асен Божиков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Любчо Варамезов - *председател*
Проф. д-р Анета Денева
Проф. д-р Атанас Атанасов
Проф. д-р Йордан Василев
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д-р Маргарита Богданова
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Александър Ганчев
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-2067-8 (print)
ISBN 978-954-23-2068-5 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIO-ECONOMIC COHESION IN THE 21ST CENTURY: TRENDS AND CHALLENGES

Svishtov, 8th - 9th November 2021

Dedicated to the 85th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME I

The international scientific and practical conference has been organized as implementation of project SF-2-2021 "Sustainable Development and Socio-Economic Cohesion in the 21st Century: Trends and Challenges", financed with funds by Ordinance of the Ministry of Education and Science for encouraging scientific research

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2021

PROGRAM COMMITTEE
Prof. Mariyana Bozhinova, Ph.D.
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Borislav Borissov, D.Sc.
Prof. Bozhidar Bozhinov, D.Sc.
Prof. Stoyan Prodanov, Ph.D.
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, Ph.D.
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, Ph.D.
Assoc. Prof. Irena Emilova, Ph.D.
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, Ph.D.
Assoc. Prof. Katya Licheva, Ph.D.
Assoc. Prof. Lyudmil Nestorov, Ph.D.
Assoc. Prof. Marina Nikolova, Ph.D.
Assoc. Prof. Plamen Petkov, Ph.D.
Assoc. Prof Silviya Kostova, Ph.D.
Assoc. Prof Hristo Sirashki, Ph.D.

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D., Chairman
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovksi, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.
Head Asst. Asen Bozhikov, Ph.D.

EDITORIAL COMMITTEE
Prof. Lyubcho Varamezov, Ph.D., Chairman
Prof. Aneta Deneva, Ph.D.
Prof. Atanas Atanasov, Ph.D.
Prof. Yordan Vasilev, Ph.D.
Prof. Krasimir Shishmanov, Ph.D.
Prof. Margarita Bogdanova, Ph.D.
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Aleksandar Ganchev, Ph.D.
Assoc. Prof. Ventsislav Vassilev, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovski, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.

The published materials have been reviewed. The authors are responsible for the content and layout of their papers, the opinions expressed, the data used and the sources cited.

ISBN 978-954-23-2067-8 (print)
ISBN 978-954-23-2068-5 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ I

ПЛЕНАРНИ ДОКЛАДИ

ПЪТЯТ КЪМ УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНА КОХЕЗИЯ –
МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ РИСКОВЕ И БАРИЕРИ
Проф. д.ик.н. Димитър М. Иванов …… 7

ПРОБЛЕМАТИЧНОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Проф. д-р Митко Димитров …… 31

ФИНАНСИ, ИКОНОМИКС, ЗАСТРАХОВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ

ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО
НА ПУБЛИЧНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И ИМОТИТЕ –
ДЪРЖАВНАТА И ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ
Проф. д.н. Борислав Борисов …….. 51

СИСТЕМНО-СТРУКТУРНЫЙ КРИЗИС И ЕГО ПРОЯВЛЕНИЕ
В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ COVID-19
д.э.н., профессор, Зверяков Михаил Иванович …… 59

ИЗМЕРВАНЕ ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПАНДЕМИЯТА
ОТ COVID-19 ВЪРХУ КОРПОРАТИВНИТЕ ПОЛИТИКИ
ЗА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В БЪЛГАРИЯ
Проф. д-р Андрей Захариев …… 67

ОБЛАГОРОДЯВАНЕ НА ПЛОСКИЯ ДАНЪК В БЪЛГАРИЯ
Проф. д-р Румен Брусарски …… 75

ДВИЖЕЩИ СИЛИ НА ИНТЕГРАЦИЯ В ГЛОБАЛНИТЕ ЦИФРОВИ ВЕРИГИ
ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ
Проф. д-р Сава Димов …… 83

ЕФЕКТИ ОТ ПРОГРАМАТА НА ЕЦБ ЗА ЗАКУПУВАНЕ НА АКТИВИ
В УСЛОВИЯТА НА ИЗВЪНРЕДНА СИТУАЦИЯ, ПРИЧИНЕНА ОТ ПАНДЕМИЯ
Проф. д-р Силвия Трифонова …… 95

ТЕСТВАНЕ НА КОРЕКТИВНИ ВЕРОЯТНОСТНИ МОДЕЛИ
ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ОПЦИИ ВЪРХУ АКЦИИ
Проф. д-р Стефан Симеонов, Д-р Теодор Тодоров …… 108

КОНКУРЕНЦИЯ И КОНЦЕНТРАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ
ОБЩОЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПАЗАР (2011-2020 г.). СТРУКТУРЕН АНАЛИЗ
И ЕМПИРИЧНИ НАБЛЮДЕНИЯ
Проф. д-р Стоян Проданов …… 116

THE IMPLEMENTATION OF GOALS OF BALANCED DEVELOPMENT
OF POLAND AGAINST THE CHALLENGES AND DANGERS
OF WASTE MANAGEMENT
Assoc. Prof. Ireneusz T. Dziubek, Dr Tatiana Manasterska 126

MODERN FEATURES OF TRUST ASSET MANAGEMENT
Postgraduate student Stanislav Perminov, Assoc. Prof. Deniss Djakons, PhD 136

ИНДУСТРИЯТА НА ХЕДЖ ФОНДОВЕТЕ В ЕРАТА
НА РАЗХЛАБЕНИТЕ ПАРИЧНИ ПОЛИТИКИ И COVID-19
Доц. д-р Александър Ганчев 142

РАЗНОСКИТЕ КАТО НЕДЕЛИМА ЧАСТ ОТ АНАЛИЗА
НА РЕЗУЛТАТИТЕ ПО ИМУЩЕСТВЕНО ЗАСТРАХОВАНЕ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Венцислав Василев 150

ВЛИЯНИЕ СТРУКТУРЫ ЭКОНОМИКИ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И РАЗВИТИЯ
Кандидат экономических наук, доцент Шараг Елена Сергеевна 159

СТРАТЕГИЧЕСКИ ДЕЙСТВИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ СТОПАНСКИ
ОРГАНИЗАЦИИ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ ОТ COVID-19
Доц. д-р Илиан Минков 166

ИНСТИТУЦИИ И НЕРАВЕНСТВО
Доц. д-р Калин Господинов 174

ПОВЕДЕНЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ -
ВЪЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ
Доц. д-р Калоян Колев 181

ПРОБЛЕМИ НА ЛОЯЛНОСТТА В БАНКОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ
ПРИ СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ
Доц. д-р Катя Личева 190

ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТ И ЕФЕКТИ
НА МЕЖДУРЕГИОНАЛНАТА ДАНЪЧНА КОНКУРЕНЦИЯ
Доц. д-р Людмил Найденов 196

ВЪЗМОЖНИ ГРЕШКИ ПРИ ВЪЗЛАГАНЕТО
НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ В БЪЛГАРСКАТА ПРАКТИКА
Доц. д-р Марин Маринов, Красимир Парашкевов 204

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ГРИЖИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Николай Нинов 210

ЕФЕКТИ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID ВЪРХУ ЗДРАВНИТЕ РАЗХОДИ
Доц. д-р Николай Атанасов 219

ПОДХОДИ И ПРАКТИКА НА ДЪРЖАВНОТО ФИНАНСИРАНЕ
НА ПУБЛИЧНОТО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ
Доц. д-р Пламен Йорданов, **Гл. ас. д-р Маргарита Николова** 230

ФИСКАЛНИТЕ ОБЛЕКЧЕНИЯ ЗА ЛИЦА С УВРЕЖДАНИЯ КАТО ПРИКРИТИ
СОЦИАЛНИ ПЛАЩАНИЯ ПРИ ИНВАЛИДНОСТ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Пламен Йорданов, Ас. д-р Йордан Йорданов,
Докторант Жанета Ангелова 238

ОТРАЖЕНИЕ НА КОВИД-19 ВЪРХУ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ПЛАЩАНИЯ
ПО ЗАСТРАХОВКА „КАСКО“ НА МПС В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Румен Ерусалимов 246

ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА СПРАВЕДЛИВОСТ –
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ
Доц. д-р Силвия Топлева 251

ДЪЛГОСРОЧНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИ
НА ПАНДЕМИИТЕ – УРОЦИ ОТ НЯКОИ ПРЕДХОДНИ КРИЗИ
Гл. ас. д-р Александър Б. Тодоров 258

ЕВРОФИНАНСИРАНЕТО КАТО СРЕДСТВО ЗА ПОВИШАВАНЕ
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ СЕКТОР
„ПРОИЗВОДСТВО НА ОБЛЕКЛО ОТ ТЕКСТИЛ“
Гл. ас. д-р Ангелина Терзиева 266

НЯКОИ АСПЕКТИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА COVID-19
ВЪРХУ БЪЛГАРСКИЯ ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПАЗАР
Гл. ас. д-р Анелия Панева 274

ПАЗАРЪТ НА ЗДРАВНО ЗАСТРАХОВАНЕ В БЪЛГАРИЯ –
СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ТЕНДЕНЦИИ
Гл. ас. д-р Валентина Нинова 281

ФИСКАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ –
НЕОБХОДИМОСТ, УСЛОВИЯ И ЕФЕКТИ
Гл. ас. д-р Димитър Костов 289

БЪЛГАРИЯ ПО ПЪТЯ КЪМ ЕВРОЗОНАТА
Гл. ас. д-р Петя Василева 297

ДИНАМИКА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА БЪЛГАРИЯ
СЪС СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОСЪЮЗА
Гл. ас. д-р Сергей Радуканов 304

ПРОМЕНЯЩИТЕ СЕ РОЛИ НА ФИСКАЛНАТА И ПАРИЧНАТА ПОЛИТИКА
В СВЕТЛИНАТА НА COVID-19 В СТРАНИ С РАЗЛИЧЕН ПАРИЧЕН РЕЖИМ
Гл. ас. д-р Соня Георгиева 310

АСПЕКТИ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИТИКАТА
ПО ЗАЕТОСТТА И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД НЕЯ
Гл. ас. д-р Таня Илиева ……..……..……..……..… 320

ПОВЕДЕНЧЕСКИ ИНВЕСТИЦИОННИ СТРАТЕГИИ –
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА УСТОЙЧИВИ РЕЗУЛТАТИ
ОТ АКТИВНО ИНВЕСТИРАНЕ
Гл. ас. д-р Цветан Павлов ……...……. 325

ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ПРЕД БЪДЕЩИТЕ ПЕНСИОНЕРИ
В КОНТЕКСТА НА НОРМАТИВНИТЕ ПРОМЕНИ ВЪВ ВТОРИ СТЪЛБ
НА ПЕНСИОННИЯ МОДЕЛ В БЪЛГАРИЯ
Ас. д-р Йордан Йорданов ……...……. 334

ПАЗАРЪТ НА БАНКОВИ ДЕПОЗИТИ В БЪЛГАРИЯ:
ДИНАМИКА И СТРУКТУРНИ ИЗМЕНЕНИЯ
Ас. д-р Радослав Къновски …….....……. 340

ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР
В БЪЛГАРИЯ
Д-р Антон Сотиров, **Д-р Никола Пищалов** …….....……. 347

НАДНОРМЕНОТО ТЕГЛО И ЗАТЛЪСТЯВАНЕТО
КАТО РИСКОВ ФАКТОР ЗА ЗДРАВЕТО
Д-р Орлин Цветков …….....…….……. 354

МЕРКИ НА ФЕДЕРАЛНИЯ РЕЗЕРВ НА САЩ
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА COVID-19
Д-р Свилен Колев .....…….……. 359

STATE AID ENFORCEMENT LAW IN THE ENERGY SECTOR
IN ALBANIA
Lecturer of Law, **Dr. Anduena Gjevori** ……..…….……. 366

БАНКОВАТА ТАЙНА КАТО КОМПОНЕНТА НА БАНКОВАТА
СИГУРНОСТ – ФИНАНСОВО-ПРАВНИ АСПЕКТИ
Преп. Игнат Папазов ……..…….……. 374

THE HISTORICAL EVOLUTION OF THE GOVERNMENT
SECURITIES MARKET IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA
Olesea Speian, PhD Student ……..……...…….……. 378

ПРОМЕНИ В ЕВРОПЕЙСКИТЕ РЕГУЛАТОРНИ КАПИТАЛОВИ
ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПОКРИТИ ОБЛИГАЦИИ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА
Докторант Борислав Киров ..……...……..……. 386

АВТОМОБИЛНИЯТ ПАЗАР В БЪЛГАРИЯ И МЯСТОТО
НА ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА НА НЕГО
Докторант Ваня Галчева ……...……. 393

ЕФЕКТИ ВЪРХУ ПАРИЧНАТА ПОЛИТИКА В РЕЗУЛТАТ
ОТ НАМАЛЯВАНЕТО НА НАЛИЧНИТЕ ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ
Докторант Владимир Сиркаров ……..……. 398

ВЛИЯНИЕ НА КОЕФИЦИЕНТА P/E И ДИВИДЕНТНАТА
ДОХОДНОСТ ВЪРХУ ЦЕНИТЕ НА АКЦИИТЕ
НА БЪЛГАРСКИЯ КАПИТАЛОВ ПАЗАР
Докторант Владислав Любенов …….....…… 405

ВЪЗМОЖНОСТ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА МСП
В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ
Докторант Даниел Данчев …….....…… 413

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ
ЧРЕЗ ГРАНИЦИТЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД
Докторант Жанета Ангелова .....…… 421

ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО – СРЕДСТВО
ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ И РАДИКАЛНА
ПРОМЯНА НА НАЧИНА НА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МЕДИЦИНСКИ
И ЗДРАВНИ ГРИЖИ
Докторант Живка Петрова .....…… 429

ДЕБАТЪТ МЕЖДУ БАНКОВАТА И ВАЛУТНАТА ШКОЛА ОТ 19-И ВЕК –
ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПАРАЛЕЛИ СЪС СЪВРЕМЕННИТЕ
МОНЕТАРНИ РЕАЛНОСТИ
Докторант Кузман Илиев .....…… 438

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЕНИДЖМЪНТА НА ЛЕЧЕБНИТЕ
ЗАВЕДЕНИЯ В УСЛОВИЯ НА ПАНДЕМИЯ ОТ COVID-19
(ПО ПРИМЕРА НА УНИВЕРСИТЕТСКА МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА
ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ „СЪРЦЕ И МОЗЪК“ – ПЛЕВЕН)
Докторант Люба Митева .....…… 446

БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИИТЕ – ГОЛЕМИТЕ ПОЛЗИ
ЗА МАЛКИТЕ БАНКИ
Докторант Марина Милинова .....…… 453

ОТРИЦАТЕЛНИ ЛИХВЕНИ НИВА – ЕМПИРИЧЕН ОПИТ
Докторант Милена Пешева .....…… 460

ФИНАНСОВИЯТ ФЕЪРПЛЕЙ В ЖЕНСКИЯ ФУТБОЛ –
НЕОБХОДИМОСТ ИЛИ ВЪЗМОЖНОСТ
Докторант Нено Ненов ……..…… 468

ОТРАЖЕНИЕ НА КОВИД-19 ВЪРХУ ПРЕМИЙНИЯ ПРИХОД
ПО ЗАСТРАХОВКА „КАСКО“ НА МПС В БЪЛГАРИЯ
Докторант Николай Илиев ….…… 474

РАЗВИТИЕ НА ИМУЩЕСТВЕНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ОТНОШЕНИЯ
Докторант Радка Василева ….…… 480

КОНСОЛИДАЦИЯТА НА БАНКОВИЯ СЕКТОР
В БЪЛГАРИЯ КАТО ФАКТОР ЗА УСТОЙЧИВОСТ
Докторант Рая Драгоева ……..…… 488

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ДАНЪЧНИТЕ ИЗМАМИ
ПРИ ТЪРГОВИЯТА С ГОРИВА И НЕФТОПРОДУКТИ
Докторант Стефан Пешов .....……. 496

ПРОГНОЗИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ -
ОТКЛОНЕНИЕ НА ФАКТИЧЕСКОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ
НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА
СПРЯМО ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА БЪЛГАРИЯ
Докторант Юлиан Войнов .....……. 501

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, ОДИТ, СТАТИСТИКА И МАТЕМАТИКА

ЗА РОЛЯТА И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА
ПРИ ДОКУМЕНТИРАНЕТО В СЧЕТОВОДСТВОТО
Проф. д-р Атанас Атанасов .....……. 511

ОСОБЕНОСТИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ
НА СТОКИТЕ В УСЛОВИЯТА COVID-19
Доц. д-р Галя Иванова – Кузманова .....……. 517

АКТУАЛНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
ПРЕД СЧЕТОВОДНАТА ПРОФЕСИЯ В КОНТЕКСТА
НА ПРОМЕНИТЕ СЛЕД БРЕКЗИТ
Доц. д-р Галина Чиприянова, Д-р Марий Стоянов .....……. 524

КЪМ НОВ ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО
ПО МЕЖДУНАРОДНИ СТАНДАРТИ ЗА ФИНАНСОВО ОТЧИТАНЕ
Доц. д-р Диана Ималова, Доц. д-р Венцислав Вечев .....……. 532

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ В КОНТЕКСТА
НА ЦЕЛИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ – СТАТИСТИЧЕСКИ АСПЕКТИ
Доц. д-р Красимира Славева .....……. 541

СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ЗАВИСИМОСТТА МЕЖДУ
ЦИФРОВИЗАЦИЯТА НА ИКОНОМИКАТА И ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ
Доц. д-р Маргарита Шопова, Гл. ас. д-р Евгени Овчинников,
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов .....……..…. 549

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА СВОБОДНА
ТЪРГОВИЯ С ТРЕТИ СТРАНИ И ЗНАЧЕНИЕТО ИМ ОТ ПОЗИЦИЯТА
НА МИТНИЧЕСКИЯ КОНТРОЛ В ЕС
Доц. д-р Момчил Антов .....……..…. 557

INNOVATIVE METHODS FOR ACCOUNTING EDUCATION –
EXPERIENCE AND GLOBAL LESSONS LEARNED
Assoc. Prof. Nadya Velinova-Sokolova, PhD ……..……..…..…. 564

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ ЧРЕЗ ГРАНИЦИТЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД

Докторант Жанета Ангелова[1]

Резюме: *Осигурителният доход е доходът от трудова дейност, от който се определят дължимите осигурителни вноски и отпусканите осигурителни плащания. Цел на настоящата разработка е да се съпостави практиката по определяне границите на осигурителния доход в избрани страни от ЕС и България в контекста на икономическото регулиране на социалното осигуряване.*

Ключови думи: *осигурителен доход, осигурителни плавания, осигурителни вноски, регулиране на социалното осигуряване.*

JEL: H55

POSSIBILITIES FOR REGULATION OF SOCIAL INSURANCE THROUGH THE LIMITS OF INSURANCE INCOME

Janeta Angelova, PhD Student

Abstract: *The insurance income is the income from labour activity, which is the basis for determining the due social security contributions and the granted social security payments. The aim of this study is to compare the practice of determining the limits of insurance income in selected EU countries and Bulgaria in the context of economic regulation of social security.*

Key words*: insurance income, insurance trips, insurance contributions, regulation of social insurance*

JEL: H55 Social security and public pensions

1. Въведение

Отличителна характеристика на социалното осигуряване е високата степен на организираност. Тя се проявява във всяка една от формите на осигурителната дейност и е свързана с регулирането на поведението на осигурените лица, осигурителите, носителите на осигуряване и държавата съобразно разписаните им права и задължения в рамките на механизма на функциониране на осигурителна защита.

Насрещните плащания, еквивалентността и безусловното право на иск, реализирани в условията на солидарност и взаимопомощ и утвърждаване на личната трудова дейност като основен източник на доходи превръщат предоставяните обезщетения и пенсии в насрещна престация със зна-

[1] janetaa90@abv.bg ; СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

чими, но и специфични (в известен смисъл допълващи) социални измерения, произтичаща от и гарантирана съобразно предварителното участие с вноски при формиране на осигурителния фонд. Цел на настоящата разработка е да се съпостави практиката по определяне границите на осигурителния доход в избрани страни от ЕС и България в контекста на икономическото регулиране на социалното осигуряване.

2. Специфика на осигурителния доход

Осигурителният доход е един от елементите от икономическия механизъм на функциониране на социалното осигуряване. Той е своеобразната разчетна единица, използвана от социалното осигуряване в процеса на натрупване на осигурителни права и тяхната последваща трансформация в осигурителни плащания (Йорданов, Икономика на социалното осигуряване, 2017, стр. 92). По този начин осигурителният доход се проявява като свързващото звено във възприеманата от Н. Павлов (Павлов, 2011, стр. 34) като фундаментална за осигуряването връзка между осигурителния принос и размера на осигурителните плащания.

В осигурителнотехнически аспект, осигурителният доход в социалното осигуряване следва да бъде възприеман като:

- мерната единица, използвана при дефиниране и оценка на неблагоприятните икономически последици от състоянието на неработоспособност, предизвикано от настъпването покрит осигурителен риск;

- основата за определяне на абсолютния размер на персоналните осигурителни вноски, с въздействие върху обема на текущите приходи на осигурителната система;

- основата за натрупване на персонални осигурителни права и последващо определяне на абсолютните размери на осигурителните плащания, с въздействие върху обема на разходите на осигурителната система.

Връзката на социалното осигуряване с труда позволява осигурителният доход да бъде асоцииран с доходите от упражняване на трудова дейност, от които се определят размерите на осигурителните вноски и отпусканите осигурителни плащания (Йорданов, Икономика на социалното осигуряване, 2017, стр. 92). Решенията, свързани с организацията на осигурителния доход, най-често регламентират:

- номенклатурата на доходите, свързани с трудова дейност, върху които се дължат осигурителни вноски и които ще се имат предвид при определяне размерите на осигурителните плащания, т.е. елементите, които влизат в състава на осигурителния доход;

- включването на осигурителния доход във функционалната зависимост, по която натрупаните осигурителни права се трансформират в насрещна престация, дължима при настъпване на осигурителен случай;

- евентуалното определяне на граници на осигурителния доход, лимитиращи по естествен път насрещните задължения по внасяне на вноски и

отпускане на плащания и проявяващи се като своеобразен регулатор на еквивалентността в осигурителните отношения (Йорданов, Границите на осигурителния доход като икономически регулатор и детерминанта на осигурителните плащания в публичното пенсионно осигуряване в България, 2016, стр. 154-155).

3. Границите на осигурителния доход в практиката на осигурителните системи в избрани страни от ЕС

Последните обобщени и оповестени от Евростат към средата на 2021 г. данни за състоянието на системите за социална защита, позволяващи нужната съпоставимост, се отнасят за 2018 г. (виж Таблица 1) и следва да бъдат възприемани като своеобразно отражение на възприетите на национално равнище специфични организационни решения:

- Най-големият абсолютен размер на приходите от осигурителни вноски е регистриран в Германия (695514,54 мил. Евро). Германското социално законодателство обвързва осигурителния доход с получаваните доходи от упражнявана трудова дейност. Задължението за участие в публичното задължително социално осигуряване възниква при получаване на доходи от трудова дейност в брутен месечен размер над 450 Евро (2021 г.), а вноските се дължат върху доходи в годишен размер не повече от, съответно, 58050 Евро за осигуряването при болест и 82500 Евро за пенсионното осигуряване и за осигуряването при безработица (2021 г.). Границите на осигурителния доход се определят регулярно без ясно дефинирана и оповестена функционална връзка и зависимост с равнището и динамиката на доходите от трудова дейност в страната. Доходът, върху който са правени осигурителни вноски, чрез участието си като параметър в механизма на формиране на осигурителните плащания, се проявява и като естествен регулатор на техния абсолютен размер, без да бъдат въвеждани по административен път минимален и максимален размер на изплащаните обезщетения и пенсии (Comparative tables, n.d.);

- Най-големият дял на приходите от осигурителни вноски в произведения Брутен вътрешен продукт е регистриран в Германия (20,7%) и Нидерландия (20,5%). Социалното законодателство в Нидерландия обвързва дохода, върху който се дължат вноски за публичното пенсионно осигуряване при старост и смърт и за осигуряването при болест, майчинство, инвалидност и безработица със, съответно, доходите, които попадат в т.нар. Първа група доходи, обособявана за целите на данъчното облагане (в годишен размер до 34712 Евро, без долна граница – 2021 г.) и с брутните доходи и доплащания във връзка с упражняваната трудова дейност (в годишен размер до 58311 Евро, без долна граница – 2021 г.). Доходът, върху който са правени осигурителни вноски при участие в осигуряването при болест, майчинство,

инвалидност и безработица, чрез участието си като параметър в механизма на формиране на осигурителните плащания, се проявява и като естествен регулатор на техния абсолютен размер – плащанията се определят от осигурителен доход с дневен размер не повече от 223,40 Евро (2021 г.). Плащанията при старост и смърт, независимо че се финансират предимно с осигурителни вноски, се определят в еднакъв размер за получаващите ги лица, диференциран съобразно продължителността на участие в осигуряването и типа на домакинството на лицата (при плащанията при старост) или съобразно възрастта на детето (при плащанията, отпускани на деца при смърт на издържащ ги родител), но без връзка с дохода, върху който са правени вноски. (Comparative tables, н.д.);

- Най-големият дял на приходите от осигурителни вноски в общите приходи за социална защита е отчетен в Румъния – 80,27%. Румънското социално законодателство обвързва осигурителния доход с брутните месечни трудови доходи, без ограничение в техния размер. Доходът, от който се определят обезщетенията при болест и майчинство, не може да превишава 12-кратния размер на минималната работна заплата. Доходът, върху който са правени вноски през целия период на участие в осигуряването влияе върху размера на пенсиите, който, за 2021 г., не може да бъде по-малък от 164 Евро на месец (Comparative tables, н.д.);

- Най-високото равнище на средния размер на отпусканите пенсии при старост спрямо средния размер на брутната работна заплата е отчетен в Испания – 58,86%. Испанското социално законодателство обвързва осигурителния доход с месечната основна заплата, без бонуси и заплащане за извънреден труд. Границите на осигурителния доход се определят регулярно, без ясно дефинирана и оповестена функционална връзка и зависимост с равнището и динамиката на трудовите доходи в страната - минимум 1050 Евро и максимум 4070,10 Евро на месец (2021 г.). Доходът, върху който са правени осигурителни вноски, чрез участието си като параметър в механизма на формиране на осигурителните плащания, се проявява и като естествен регулатор на техния абсолютен размер – обезщетенията и пенсиите се определят от доходи, чийто размер не може да бъде по-малък от 1050 Евро и по-висок от 4070,10 Евро на месец. Пенсиите се отпускат и изплащат в размери, съобразени с ежегодно определяни минимален и максимален размер. Максималният размер на изплащаните пенсии е 2707,49 Евро на месец (2021 г.). Минималните размери на изплащаните пенсии са диференцирани съобразно възрастта и семейното положение на лицата – при пенсиите за инвалидност, възрастта, семейното положение и при установена нужда – при пенсиите за старост, а при наследствените пенсии, при установена нужда – съобразно връзката между починалото и получаващото ги лице (Comparative tables, н.д.);

Таблица 1. Приходи от осигурителни вноски, равнище на пенсиите при старост и разходи за социални плащания в страните от ЕС през 2018 г.

Страна	Приходи от осиг. вноски, мил. Евро	Приходи от осиг. вноски, % от БВП	Приходи от осиг. вноски в % от общите приходи за соц. защита	Среден размер на пенсиите при старост в % от средната брутна работна заплата*	Разходи за социални плащания, Евро на 1 жител
Белгия	79 926,36	17,4	59,37	41,03	11 015,13
България	5 906,61	10,5	58,04	29,34	1 310,89
Чехия	31 685,49	15,0	75,51	38,51	3 554,58
Дания	20 301,66	6,7	18,62	18,55	15 706,68
Германия	695 514,54	20,7	65,59	30,95	11 497,22
Естония	3 085,32	11,9	74,60	34,70	3 162,65
Ирландия	20 090,19	6,1	38,64	52,39	9 123,28
Гърция	27 117,86	15,1	54,33	54,35	4 188,44
Испания	159 663,60	13,3	59,06	58,86	5 948,00
Франция	469 395,95	19,9	58,17	44,56	11 081,97
Хърватия	7 213,50	13,9	59,77	32,52	2 697,80
Италия	268 937,00	15,2	51,13	58,84	8 167,74
Кипър	2 083,21	9,7	47,68	50,38	4 356,68
Латвия	2 658,32	9,1	59,08	34,15	2 269,90
Литва	5 615,76	12,3	73,24	32,86	2 510,81
Люксембург	7 265,35	12,1	52,44	48,14	21 232,19
Унгария	15 802,97	11,6	67,58	34,28	2 383,55
Малта	692,78	5,5	36,10	43,04	3 916,87
Нидерландия	158 807,00	20,5	61,76	41,22	12 170,99
Австрия	70 100,61	18,2	62,92	45,98	12 400,71
Полша	69 335,36	13,9	70,64	46,66	2 513,00
Португалия	25 073,04	12,2	47,64	53,06	4 609,95
Румъния	25 006,36	12,2	80,27	31,83	1 547,32
Словения	7 171,71	15,6	71,17	38,08	4 785,75
Словакия	11 531,36	12,9	70,50	40,97	2 874,17
Финландия	32 294,57	13,8	44,83	42,85	12 513,54
Швеция	69 653,45	14,8	47,82	46,34	12 816,43
Об. кралство	268 584,61	11,1	38,78	39,23	9 294,22

Забележка: * Изчислено по данни от Евростат за пенсиите, отпускани без преценка на нуждата.

Източник: Евростат (Einnahmen nach Typen [SPR_REC_SUMT__custom_1154991], 2021); (Rentenempfänger am 31. Dezember [SPR_PNS_BEN__custom_1201632], n.d.)*;* (Nettojahresverdienste [EARN_NT_NET__custom_1201678], n.d.)*;* (Renten [SPR_EXP_PENS__custom_1201639], n.d.)*;* (Ausgaben: wichtigste Ergebnisse [SPR_EXP_SUM__custom_1201635], n.d.) .

- Най-големият размер на социалните плащания средно на един жител от населението на съответната страна е отчетен в Люксембург. Социалното законодателство обвързва осигурителния доход с доходите от упражнявана трудова дейност – основната заплата и добавките в парична форма, без плащанията за извънреден труд (за осигуряване при болест) и брутните доходи

в парична и натурална форма, без плащанията за извънреден труд (за осигуряването за пенсия). Границите на осигурителния доход се определят регулярно - минималният размер на осигурителния доход през 2021 г. е 2201,93 Евро, а максималният е 11009,65 Евро на месец (равен на 5-кратния размер на минималния осигурителен доход). Размерът на доходите, върху които са правени осигурителни вноски, участвайки като параметър в механизма на формиране на осигурителните плащания, се проявява и като естествен регулатор на техния абсолютен размер. Размерът на пенсията за старост и за инвалидност, при 40 години осигурителен стаж, не може да бъде по-малък от 1908,43 Евро и по-висок от 8835,33 Евро на месец (2021 г.). Минималният месечен размер на наследствена пенсия (при 40 г. участие в осигуряването на починалото лице) през 2021 г. е 520,42 Евро на дете и 1908,43 Евро за преживелия съпруг (Comparative tables, н.д.).

4. Границите на осигурителния доход в осигурителната система на България

Съгласно Кодекса за социално осигуряване (Кодекс за социално осигуряване, ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., чл. 6, ал. 2 и 3), осигурителните вноски се дължат върху всички възнаграждения, включително начислените и неизплатени или неначислените и други доходи от трудова дейност, като се имат предвид ежегодно определяните със Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване (Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г., ДВ, бр. 103 от 2020 г.) максимален месечен размер на осигурителния доход (3000 лв. – 2021 г.), минимален месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица (650 лв. – 2021 г.), минимален месечен размер на осигурителния доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители (420 лв. – 2021 г.), минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година по основни икономически дейности и квалификационни групи професии (посочени в приложение № 1 към Закона за бюджета на ДОО за съответната година) и минималната месечна работна заплата за страната (за лицата, за които не е определен минимален осигурителен доход).

Доходът, върху който са внесени осигурителни вноски, влияе върху размерите на отпусканите плащания – пряко, чрез осреднения си абсолютен размер през период, непосредствено предшестващ временната неработоспособност и използван като база за определяне размера на обезщетенията или косвено, чрез определяния индивидуален коефициент, използван като параметър при определяне размерите на пенсиите за трудова дейност. Освен това естествено ограничение, размерите на обезщетенията при временна неработоспособност с общ характер не могат да превишават осреднения размер на получавания през 18-месечния период преди настъпването на риска нетен доход, обезщетенията при бременност и раждане не могат да превишават

осреднения размер на получавания през 24-месечния период преди настъпването на риска нетен доход и не могат да бъдат по-малки от размера на минималната работна заплата, а пенсиите за трудова дейност не могат да бъдат изплащани в размер по-малък от определения за съответната година минимален размер за съответния вид пенсия[2] (за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност или наследствена) и по-голям от определения максимален размер на получаваните една или повече пенсии[3].

5. Заключение

Решенията, свързани с организацията на осигурителния доход в публичната осигурителна система на България, като цяло са съобразени с теоретико-методологичните постановки и практиката в страните от ЕС:

- Осигурителният доход се свързва с доходите от упражнявана трудова дейност;

- Осигурителните вноски се дължат върху трудовите доходи в размер, не по-малък от минималния размер на осигурителния доход или минималната работна заплата и не по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход;

- Осигурителният доход, участвайки, пряко или косвено, като параметър при определяне размерите на отпусканите плащания, влияе и върху техните размери.

Подобно на практиката в някои от страните от ЕС, минималният размер на осигурителния доход, максималният размер на осигурителния доход и минималната работна заплата за страната (доколкото се проявява като долна граница на осигурителния доход за някои категории осигурени лица), се определят административно, без да са обвързани, в обоснована функционална зависимост, нито с равнището и динамиката на доходите от трудова дейност или средния осигурителен доход за страната, нито с въведените минимален размер на пенсиите за трудова дейност и максимален размер на изплащаните една или повече пенсии. Прилагана по този начин, комбинацията между границите на осигурителния доход и осигурителните плащания (най-

[2] Определеният със Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г. (Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г., ДВ, бр. 103 от 2020 г.) минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст за 2021 г. е 300 лв., от който, в процентите, съгласно КСО (Кодекс за социално осигуряване, ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., чл. 75, ал. 4; чл. 79, ал. 3 и чл. 81, ал. 2), се определят и минималните размери на останалите видове пенсии за трудова дейност.

[3] С разпоредбите на § 6, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на КСО (Кодекс за социално осигуряване, ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г.), максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях, считано от 1 юли 2019 г., както и от 1 юли на всяка следваща календарна година, се определя в размер 40% от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. Със Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г. (Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г., ДВ, бр. 103 от 2020 г., §7, ал. 2), е определен максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях за 2021 г. - 1440 лв.

вече пенсиите) е ориентирана предимно към акумулиране на повече текущи приходи от осигурителни вноски и ограничаване, по възможност, на текущите и бъдещи разходи (най-вече за пенсии). Това провокира дискусия относно възможностите за превръщане границите на осигурителния доход в пълноценен икономически регулатор, утвърждаващ еквивалентността в осигурителната система чрез обвързването им във функционална зависимост с желаните стойности на съответстващите им минимални и максимални размери на осигурителните плащания.

Използвани източници:

Йорданов, П. (2016). Границите на осигурителния доход като икономически регулатор и детерминанта на осигурителните плащания в публичното пенсионно осигуряване в България. От *Застрахователният пазар: визия, приоритети и очаквания за управление на промяната* (стр. 154-161). Свищов: АИ „Ценов“.

Йорданов, П. (2017). *Икономика на социалното осигуряване.* Свищов: АИ „Ценов“.

Павлов, Н. (2011). *Осигурителни схеми.* Фабер.

Ausgaben: wichtigste Ergebnisse [SPR_EXP_SUM__custom_1201635]. (н.д.). Извлечено от Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/SPR_EXP_SUM__custom_1201635/default/table?lang=de

Comparative tables. (н.д.). Извлечено от MISSOC: https://www.missoc.org/missoc-database/comparative-tables/

Nettojahresverdienste [EARN_NT_NET__custom_1201678]. (н.д.). Извлечено от Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/EARN_NT_NET__custom_1201678/default/table

Renten [SPR_EXP_PENS__custom_1201639]. (н.д.). Извлечено от Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/SPR_EXP_PENS__custom_1201639/default/table?lang=de

Rentenempfänger am 31. Dezember [SPR_PNS_BEN__custom_1201632]. (н.д.). Извлечено от Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/SPR_PNS_BEN__custom_1201632/default/table?lang=de

Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2021 г., ДВ, бр. 103 от 2020 г. (н.д.). Извлечено от Национален осигурителен институт: https://www.nssi.bg/images/bg/legislation/laws/zbdoo-2021.pdf

Йорданов, П. (2016). Границите на осигурителния доход като икономически регулатор и детерминанта на осигурителните плащания в публичното пенсионно осигуряване в България. От Застрахователният пазар: визия, приоритети и очаквания за управление на промяната (стр. 154-161). Свищов: АИ „Ценов“.

Йорданов, П. (2017). Икономика на социалното осигуряване. Свищов: АИ „Ценов“.

Кодекс за социално осигуряване, ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г. (н.д.). Извлечено от Национален осигурителен институт: https://www.nssi.bg/images/bg/legislation/Codes/KCO.pdf

Павлов, Н. (2011). Осигурителни схеми. Фабер.